

1 Inleiding bestuursrecht

1.1 Inleiding

Dit hoofdstuk geeft een algemene inleiding in het bestuursrecht. Daarbij wordt ingegaan op wat bestuursrecht is en wat het belang, de plaats en de kenmerken van het bestuursrecht zijn.

1.2 Bestuursrecht

Het bestuursrecht bevat de regels die de overheid nodig heeft om te kunnen en mogen besturen, de normen voor het overheidsbestuur die bij het besturen in acht moeten worden genomen en de regels die de burger nodig heeft om tegen dit besturen te kunnen optreden.

Er wordt onderscheid gemaakt tussen het algemeen en bijzonder bestuursrecht. Het algemeen bestuursrecht wordt in de Algemene wet bestuursrecht (Awb) behandeld. In deze wet worden algemene regels gegeven over de rechtsbescherming, handhaving en bijvoorbeeld de begrippen bestuursorgaan, delegatie, attributie, mandaat, besluit en beschikking. De Awb kent een aantal doelen: meer eenheid brengen in de bestuursrechtelijke wetgeving, de bestuursrechtelijke wetgeving systematiseren en vereenvoudigen en ten slotte normen die in de rechtspraak zijn ontwikkeld codificeren (= opnemen in een wet).

Het bijzonder bestuursrecht richt zich op een bepaald onderdeel van het bestuursrecht. Het betreft dan de diverse terreinen van overheidszorg (belastingen, financiën, onderwijs, milieu, sociale zekerheid, ruimtelijke ordening, enzovoort). Deze onderwerpen worden in speciale (bijzondere) bestuursrechtelijke geregeld.

In het krantenartikel hierna zie je een praktijkvoorbeeld van het bijzonder bestuursrecht. Het betreft het rechtsgebied socialezekerheidsrecht.

Te veel mensen die recht hebben op energietoeslag maken er geen gebruik van

Veel bij de gemeente bekende minima krijgen de toeslag automatisch uitbetaald, maar dat geldt bijvoorbeeld niet voor mensen met alleen een AOW-uitkering. De gemeente roept ook deze

doelgroep nadrukkelijk op om contact te zoeken.

Bron: www.gelderlander.nl, 9 januari 2024, ingezien op 23 januari 2024

1.3 De plaats van het bestuursrecht

Je kunt recht onderscheiden in privaatrecht en publiekrecht.

Privaatrecht regelt de relatie tussen burgers onderling. Met ‘burger’ wordt zowel een natuurlijk persoon als een rechtspersoon bedoeld. Een natuurlijk persoon is een mens. Een rechtspersoon wordt met een natuurlijk persoon gelijkgesteld (art. 2:5 BW). Voorbeelden van privaatrechtelijke rechtspersonen zijn een stichting, een vereniging of een bv.

Voorbeeld privaatrecht

Je koopt een boek in een boekhandel. Als je ontevreden bent over het boek omdat een aantal pagina's ontbreekt, vind je in het privaatrecht regels over wat je in een dergelijk geval kunt doen.

In het krantenartikel hierna zie je een praktijkvoorbeeld van de overheid als ‘burger’.

Verlies van 1,1 miljoen euro: gemeente verkoopt bedrijvengebouw Binckhorst

Den Haag heeft bedrijfsverzamelgebouw de Binckhorst verkocht aan een Haagse investeringsgroep.

Vorig jaar besloot het stadsbestuur dat het een beter idee is om de ontwikke-

ling en exploitatie van het gebouw over te laten aan een commerciële partij.

Bron: www.ad.nl, 30 maart 2022, ingezien op 22 januari 2024

Publiekrecht regelt de relatie tussen overheden onderling en die tussen de overheid en de burger. De overheid is dan ‘machtspersoon’ (heeft dan een exclusieve bevoegdheid).

In het krantenartikel hierna vind je een praktijkvoorbeeld van de overheid als ‘machtspersoon’. De burgemeester maakt gebruik van zijn exclusieve bevoegdheid om een aantal vrijheden van de burger te beperken door middel van een gebiedsontzegging en een verbod tot samenscholing.

17

Burgemeester Coevorden gaat in gesprek met bewoners na onrust

De burgemeester van Coevorden gaat met verenigingen en organisaties uit de wijk Poppenhare in gesprek na de onregeligheden van afgelopen dagen.

Sinds gisteravond gold er een gebiedsontzegging. Naast een gebiedsontzeg-

ging stelde de burgemeester ook een noodverordening in. Samenscholing was daarom verboden.

Bron: www.ad.nl, 4 januari 2021, ingezien op 11 januari 2021

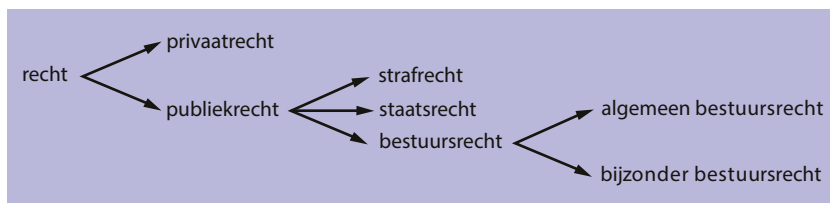
Voorbeeld publiekrecht

Als je een evenementenvergunning wilt hebben, moet je deze aanvragen bij de overheid. De overheid bepaalt dan (als machtig orgaan) of je wel of niet voor de vergunning in aanmerking komt.

Het publiekrecht kun je onderverdelen in:

1. het strafrecht;
2. het staatsrecht;
3. het bestuursrecht.

Figuur 1 geeft het onderscheid tussen de verschillende rechtsgebieden aan.

Figuur 1 Verschillende rechtsgebieden

1.4 Materieel en formeel bestuursrecht

Het materieel bestuursrecht bevat rechtsnormen waarin voor burgers en bestuursorganen aanspraken of verplichtingen zijn opgenomen. Een voorbeeld van materieel bestuursrecht is een bepaling in de Omgevingswet, waarin de activiteiten staan waarvoor een omgevingsvergunning nodig is.

Voorbeeld materieel bestuursrecht

Artikel 5.1 lid 1 van de Omgevingswet

Het is verboden zonder omgevingsvergunning de volgende activiteiten te verrichten:

- a. een omgevingsplanactiviteit,
- b. een rijksmonumentenactiviteit,
- c. etc.

Onder formeel bestuursrecht verstaat men de procesrechtelijke regels die de burger nodig heeft om tegen het optreden van de overheid iets te ondernemen. Een voorbeeld van formeel bestuursrecht is de mogelijkheid voor een derde-belanghebbende om beroep in te stellen tegen de verlening van een omgevingsvergunning.

Voorbeeld formeel bestuursrecht

In het krantenartikel hierna zie je een praktijkvoorbeeld van een beroep bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. Het instellen van beroep is formeel bestuursrecht.

Raad van State geeft ‘Hornstraat’ gelijk: Tilburgse vergunning voor kamerverhuur deugt niet

Een eengezinswoning mag niet langer gebruikt worden voor kamerverhuur. De vergunning die de gemeente daarvoor verleende, is door de Raad van State van tafel geveegd. Volgens de hoogste bestuursrechter is die vergun-

ning namelijk in strijd met het bestemmingsplan.

Bron: www.ad.nl, 23 januari 24, ingezien op 23 januari 2024

1.5 Bronnen van bestuursrecht

Het bestuursrecht kun je vinden in het internationale recht, de nationale wetgeving, jurisprudentie en het ongeschreven bestuursrecht.

Op grond van artikel 88 Mededingingswet is de Autoriteit Consument en Markt gehouden de bepalingen van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie over eerlijke concurrentie toe te passen. Hier zie je dat internationaal recht van toepassing is in het bestuursrecht. Een Nederlandse toezichthouder wordt namelijk door het verdrag verplicht deze toe te passen.

De nationale wetgeving bestaat uit een groot aantal bestuursrechtelijke wetten in formele zin (dit zijn wetten die door de regering en de Staten-Generaal worden vastgesteld (art. 81 Grondwet)). Bijvoorbeeld: de Gemeentewet, de Grondwet en de Wet op de Raad van State.

Bij wetten die zijn vastgesteld door de lagere (decentrale) wetgevers kan worden gedacht aan: de gemeentelijke verordeningen, zoals de algemene plaatselijke verordening (APV) en de subsidieverordening, provinciale verordeningen en verordeningen van waterschappen. Als de wet een lagere wet bedoelt, wordt de term wettelijk voorschrift gebruikt.